

HYVÄT SANAT AIVIN MIELEH JUOHTUU, PAHAT NI UNOHU EI

Kirjoitukset on poimittu Kosti Pamilon arkistosta ja seuraavista painetuista lähteistä: Suojärvi II (1966, toim. Lauri Pelkonen), Karjalan Pajin (2003, toim. Armas Mišin ja Aleksandr Volkov, Periodika, Petroskoi), Karjalan Heimo 3–4/1980, 7–8/1980, 3–4/1981 sekä lähteestä, jota ei ole tunnistettu.

Nuoruusvuoteni toimin Suojärvellä puotipoikana. Paljon jouduin olemaan muonituksissa Maimalammilla ja Murrossa eli Murčakkimessa. Eniten kuitenkin olin Leppäniemen ja Jehkilän kaupoissa. Tuolloin tarjottiin M. Koivusen puodissa ostajille ilmaiset tupakat: Suksi-Mattia oli aina tiskillä. Jos joskus aski oli päässyt loppumaan, niin silloin joku, tavallisimmin St’opin Semoi, vei etusormen suupieleensä ja äännähti: ”Gost’a”, jolloin puotipojan piti huomata askin tyhjenneen ja avata uusi.

Vanhemmilla isännillä oli paljon aikaa, joten he saapuivat kauppaan ilmaisille tupakoille minuutin tarkkuudella, olivatpa joskus oven takana ennen klo 7.00:ää aamulla, kaupan avausta odottamassa. Kaupassa kerrottiin mitä mehevimpiä tarinoita, kaskuja da zuakkunoita. Vitsit lentelivät ja puotipojalla oli paljon kuultavaa. Vahinko vain, että siihen aikaan niin paljon ostettiin tervaa, silliä ja karasinaa (lamppuöljyä), joita piti mennä mittaamaan perähuoneeseen; moni hyvä juttu pääsi livahtamaan ohi korvien. Suurin osa jutuista on suojärveläisten kertomia, mutta voi jokunen olla muualtakin, sillä parrenvevossa oli niihin aikoihin väkeä eri pitäjistä ympäri Laatokan Karjalaa, jopa paljon kauempaa.

○

Koivusen kaupan ohitse virtasi Suojoki. Virta oli melko voimakas. Joen toiselle puolelle Väkiparta-niminen mies perusti pajan ja toi kylään

”kulttuuritapoja”. Kerran sattui, että kauppa oli täynnä starikkoja. Yhtäkkiä he hyppäsivät ikkunaan. Seurasi pitkä hiljaisuus. Viimein tuntui joku selittävän:

– Kliimoi-deädö, sie olet kylän vanhin, sano sie.

Tulin uteliaaksi minäkin. Näin seppä Väkiparran soutavan venettä ja hänen vaimonsa istuvan perässä. Kylänvanhin Kliimoi puhkesi puhumaan:

– Kehnon seppä, akkoa kui koiroa souvat. Kaiken kylän mužikisson huigoat. Etgö, kehno, muuta peräh! Souvat, da vie *vastavirdah!*

Kaupassa usein keskusteltiin, kuinka pitkä aika on *virvahus*. Toisten mielestä se oli melko lyhyt torkahdus. Joku selitti, millainen se oli Maho Johoral. Vanhempi polvi tuns Johoran tukinuittajana, joka kolusi kaikki Suomen ja Venäjän puoleiset joet. Vanhana miehenä hän useimmiten oli harččavoissa kuaššan keittäjänä.

Erähäangi kerran häi lähti huondeksel luadimah murginua siit 10 aigah. Tuli harččavoih da pani kuaššan tulel. Päiväni muga čomazešti lämmitti. Johora virvahti. Vuigonkkaniekat tul dih syömäh. Kuašša oli valmis, a Johora vai muata viäldi. Kuašša syödi da vuigonkka jatkui. Johorua ei kuulun kossel, sentäh illal viijen aigah työnnettih toine mužikka luadimah syömistä. Häi tuli paikal da pani keitokset kiehumah. Mužikat tuassen sih tul dih. Hyö oldih syömäs, konza Johora havaiččui da vähäzel pöllästy, kui ei kuullut bratanoin tulendua. Häi duumaičči, mužikat enzimäistä kerdua ollah syömäs, da sanoi:

– Roskehno! Onnoako virvahn.

– Kehnon virvahtelija! Kaksi rubiemoahäi jo sie magait! Johoral vassattih.

Mämmin Peša oli ylen šuutkikas mužikka. Joskus kolmekymmentäluvulla tiedettiin kertoa myös Pešan ”kääntyneen uskoon”, kuten sanonta silloin kuului ja kuten koko Riuhtavuaran kylä oli aikeissa tehdä.

Sattui erähänä päivänä, kui Peša tuli Suvilahes da käytteli Jehkilän puodih starinal. Huomain, kui Peša on vähäzel vesseläs libo čihvazes. Sanoin hänel:

– Peša-deädö, sie uskoh mänit a vesseläs olet. Jogo eäreh ussos eroit?

– En jo, velli, eäreh vie eront, a otin ussos lomoa čihva-aijaks.

Mämmin Peša oli šuutkikas mužikka, yks parahis. Häi eli Suojärvel Riuhtavuaras, mis kogo kylä kiändy helluntaiuskoh. Dai Peša akkoin matkas. Suvilahen Valgie taloi, kudamas viinoi tarittih, oli vaigie monel. Sih nouzeteldih uskovazet dai ussottomat r'umkazie kalduamah. Dai Peša käi Suvilahteh. Siit tulomatkal nouzoo Jehkiläs Paušun pageil. Pertis olijat neniä nossetah: neče Peša-raiška onnuako on vesseläs. Kyzytäh:

– Kuule vai, Peša, sie ussos olet a nygöin vesseläs. Kui sie nenga ruat?

– Täs ussos on kai mahollista! Täs ussos annetah siksi aigua lomua, kuni butilkas da piäs juomizet kessetäh.

Jehkilän libo Lamminsellän Agoi oli ylen hyvä päčinluadija, mugai hänen Konni-poiga. A Il'l'a oli moine vellikulda, kudai tuatol toičči savie luadi, a ei äijiä kaččont, kui mal'čat lavottih. Erähän kerran sattui, kui tuatto da Konni oldih kyläl da Il'l'a yksin kois. Väntilöil pidi riieheh päčči suaha. Il'l'a lähti luadimah. Mätti kive da lähti yli Lamminsellän soudamah, kui Väntin Iivana kirguu:

– Il'l'a, siun loajittu päčči jo koadui!

– Eihäi yksi igeä kessä, sanoi Il'l'a da soudi ielleh.

Puutavaraherroille tuli kaksikymmentäluvun loppupuolella sellainen tapa, että alkoivat maksaa isännille ostamiaan leimikköjä šekillä. Isännät taasen eivät tunteneet muuta kuin selvää rahaa. Kerran sattui Jehkilässä Paavo Vahrosen luona seuraavanlainen keskustelu.

– Kuule, Poavo, neče ruočči miul paberipalaista tariččoo, a mie vet dengoa vuotan.

Metsäherra puolestaan selitti:

– Jo on kumma, kun Gutzeitin šekki ei isännälle kelpaa, ja hän halusi tulla kymmenen kilometriä tänne kauppaan näyttääkseen kauppiaalle, onko paperi hyvä.

Paavo puolestaan isännälle sanoi, että kyseessä on hyvä paperi.

– Poavo, vet mie tiijän, što paber on hyvä, luja da kiildäjä. Sano sie, Poavo, miul pračoi praudani, saguogo nečil paberil miun taigina?

– Sagu, sanoi Paavo, ja niin kaupat päätettiin.

Mikittä Lauronen oli hyvin tasainen mies. Huumori oli hänellä aina silmäkulmassaan. Kun Mäntsälän kapinan aikana muut pelkäsivät, niin Mikittässä heräsi vanha suojärveläisen veri, sillä hän hermoilijoille lausui:

– Midä työ sodoa varoatto? Roitehhäi siit rahinajuo.

Kun Mikitälle tuli postitse lehmien vakuutuskuitti, hänestä se oli tarpeettoman suuri, niin että vaikka joka vuosi olisi yksi lehmä kuollut, se olisi ollut Mikitälle edullista. Mikittä vastasi moittijoilleen:

– Vet mie Jumaloa varoaja rištikanza olen, kui illal silmie rištin da kaikil hyvil dieloloil poklonan panen. A nyt kui lehmien kohal tulen, nimidä ei pie roadoa. Kaččokkoa, kuin monda poklonoa mie vuuves seässän!

Leppäniemen nuorisoseuran talolla martat pitivät jonkinlaista pellavan viljelemisen kampanjaa ja puhuivat pellavan puolesta moittien holstinaa. Vaikka kokous oli naisten järjestämä, niin silti mužikkojakin oli paikalla ja rohkein heistä, Muigien Miikkula, nousi pystyyn ja sanoi akoille:

– Nareko pellavaa kiitättö da holstinoa moittitto. Vet mie kui yöjalgazis Wikstrandin aitas käin da vallesmanni miut nägi da seibähän kera jälles ajoi, mie hyppäin aijan peäličči, a piikoipaijan helma aijan seibähäh tarttui. A vot, kuin vallesmanni seibähäl minuo kut’kutti! A kui miul olizi ollut holstinpaida, vet pagoh olizin peässyt, se olizi revinnyt. Sen jälgeh mie ijän holstinoa suvaičen da piikoida vihoan!

Miikkula sanoi toisen totuuden. Parhaillaan haudattiin erästä isäntää, joka eläessään tunnettiin hyvin kranttuna, jyrkkänä ja jyrisevänä. Hautauspäivänä sattui erittäin kova ukonilma. Vettä satoi, salamoï ja jyrisi aivan mahdottomasti. Hautajaisväki oli hyvin totinen moisen ilman vaikutuksesta. Nurkasta kuului Miikkulan sanat:

– Mimmoni kuolija, moine rodih siägi.

Ennen vanhaan miehillä oli miesten maine. Silloin ei vielä kulttuuri ollut ”pilannut” suojärveläisiä tapoja. Vielä niin myöhään kuin vuoden 1930 tienoilla osattiin niille olla uskollisia. Surmalassa pidettiin lujusia. Kaikki

vieraat syötettiin. Miehet ensin, niin kuin hyvään tapaan kuuluikin. Kun miehet olivat syöneet, niin tuli vanha isäntä talon rappusille ja huusi:

– Viegö on mužikkalistuo?

– On näidä brihazie, joku vastasi (me olimme siinä 14–16-vuotiaita), jolloin isäntä huusi edelleen:

– Tulgoa, brihačut, syömäh! Peässäh teijän jälgeh akat algamah!

Kun minä tämän jutun kerroin salmilaiselle Mikko Harrelalle, niin hän sanoi, että niin oli Salmissakin: akkojen piti odottaa sin'čoissa – pertti ei ollut dieluo mužikkoin syyves. – Voi kultaisia aikoja.

○

Salmin ranskaa

Mikko Harrela oli Salmin murteen taitaja ja osasi myös sitä käyttää useimmissa paikoissa. Kerran hän meni hyvän salmilaisen ystävänsä kanssa ravintola Royaliin. Tarjoilija tuli vastaan, ja Mikko esitti hänelle asiansa näin:

– Nygöi minul tuli pervoi bratan gostih. Eči kuklane moine stola, mis putin rahvas voi hyvin syvvä da vie kočkut ottua!

Tarjoilija kuunteli tarkkaavaisena ja huusi:

– Hovimestari, tulkaa tänne, täällä puhutaan ranskaa!

○

”Hypyllä meno” oli Suojärvellä muotia. Tässä onkin aihe, jota pitäisi herrojen tutkia. Sulhaistus, lujut ja häät kaikkine seremonioineen olivat niin vaativia, että kyllä kainoluonteinen mielellään niistä koetti selviytyä menemällä hypyllä. Papeilla oli hommaa ajaa hypyllä yhteen päässeitä kristilliseen avioon. Joskus vihille meno unehtui, joskus sitä tarkoituksella viivytettiin, ettei pappi nöyrää eukkoa pilaisi. Jyrkisen Iivanakin otti vaimonsa hypyllä. Pappi tosin heti tuli anomaan, että pitää vihille tulla. Iivana oli valmis tulemaan, mutta sattui suuripyhä, joten pappi sanoi, että niin ja niin monen viikon kuluttua sopii tulla. Asiasta ei tämän enempää puhuttu. Eräänä sunnuntaina vaimo laittoi ruuat, mutta isäntää ei kuulunut syömään. Vaimo ihmetteli, että kyllä ukko ennen aina ajallaan syömään tuli, minne mahtoi nyt häipyä. Viimein hän muisti papin puhuneen ohimennen vihkimisestä, joten hänkin painui Varpakylään, missä näki ukkonsa istuvan kirkon rapuilla.

- Et nimidä virkkan? kysyi emäntä.
- Ka, mintäh joudavis ažeis moneh kerdah pidäis paissa, vastasi Iivana.

Sekku-diädö oli yhtä laiska vihille menijä. Hän eli kymmeniä vuosia häitä pitämättä ja hyvin elikin, huumori aina silmäkulmassa. Sitten lähdettiin siirtolaisiksi, ja korvaukset aikanaan tulivat pankkiin, mutta ne olivat aviopuolisoiden nimellä. Kun mentiin postiin niitä nostamaan, niin ei löytynytäkään virkatodistusta, joka olisi näyttänyt kyseessä olevan avioparin. Sekku kiersi Kuopiossa sormuskauppoja. Sattui joku tuttava näkemään ja kysyi Sekulta:

- Midä kol’ččazie kaččelet?
- Kuule, velli, bratana. Kolmekymmen vuotta olin Hourin ker naimizis, a nyt pidäy kihloih männä.

Sema da Houri igä kai hyvin yhes eletti. Pertti suadih täydeh lapsie. Tuli soda, pidi lähtie da jälgehpäi hagio korvavukset. Bumuat luajittih, dengat tuldih poštah, vai niidä ei suadu, kui yksi pieni dielo oli unohtun: venčal käyndä. Houril puuttui bumua Sema sugunimes. Nygöi nähti Sema kuldasepän ikkunua ihualemäs. Tuttava tuli paikal:

- Midä kaččelet?
- Kuule vai kummua, vet 30 vuotta akan kera naimizis olimma, a nyt pidäy kihloih männä! Tule vai svuadboh da tuo hyvät lahjat!

Kerrotaan jonkun suojärveläisen saaneen Kanta-Suomesta miniän ja kehu-
van häntä ylen äijäl:

- Vai meil sattui hyvä neveskä! Ylen on hyvä! Roadieh aivin muistau käskie, a stolah unohtau käskie!

Fed’a-deädö aivin meidä brihazie opasti akan otannas:

- Akkoa pidäy vallita tarkkah! Mie yritin kai vijat huomata. Vai kui akan otin, yhtä pahoa vigoa en nähnyt: vet kui kengän kannan vil’čah polgou.
- Kuule, deädö, vet neče on ylen pieni viga!

– Vai pieni! Nelläkymmen vuotta yhes elimmö, viizi kerdoa vuuves pidi kandoi korjata. Siit tiijät, oligo viga pieni!

(Nygyzien akkoin št'onkkukandoin korjuanda ei muga aigua vie – parembi on sepäl työndiä.)

○

Suojärvel varattih kahta dieluo: mužikat ei suvaidu aidoiniekkua hebuo da akat vihattih aidoiniekkua ukkuo. Erähän kerran izändä oli jo monda päiviä kävellyt hebuo eččimäs da jälgimäi istoudui kiven tyveh. Kiven toizel puolel tuli nuoripari pitkähpuarah. Hevoneččijä kuuli, kui briha sanoi tytöl:

– Kui silmih kačon, ga kogo muailma nägyy.

Vai siit starikka innostui! Häi kirgai brihal:

– Siul kui kogo muailma siel nägyy, ga nägyygö siit dai miun hebuo?

○

Avioliitosta aina ja kaikkialla kuulee paljon vitsejä. Niinpä sanonta ”paha pahan kera, pahatta vie pahembi” oli hyvin tuttu Suojärvelläkin. Kerrotaan erään lesken menneen hevosella ja lomovoilla kärrillä kirkonkylään. Siellä hän tapasi erään naisen, jota hän kosi ja sai suostumuksen. Kotimatalla kökötettiin lomovoissa. Nuorikko huomasi, että miehellä oli mukana kaksi lapiota.

– Miksibä siul on keral kaksi labieda?

– A huondeksel tulles endizen akan kuoppain, sentäh mollemmat labiet keral.

○

Lessen itkut

Vasta lesseks jäännyt Anni juoksoo huolittaa nuaburih Veeran pageil da perttih noustuo hädävyksis sanoo:

– Kuule vai, Veera. Miul ukko kuoli, da huomen muah pannah. Rištikanzua tuloo äijä, vai kui miul ei vezi silmih nouze!

– Siehäi kummie pagizet, Veera vastua. – Kačo, ukon haudajazis pidää itkie.

– Pidää, pidää, vai kui minuo ei itketä. Voitgo sie auttua?

– Ka, pidää oppie auttua. Pane vai luukkua nästykin kolkkah da sil silmie hangua! Eigöhäi kyynel pakkune, neuvo Veera.

Mugai Anni ruadaa, da kylil paistih vie monda nedälie, kui Anni itki ylen äijäl. Silmät kai oldih nedälitolkul puhalluksis.

Uksi puuttui

Endizeh aigah buat'uškat jouvuttih slavimah talolois da heidä goštitettih kai liian ker. Eihäi nikenen vačča semmoista suvainnut, kui vie koufie keittäes pandih pala sigorjua segah da toizel vie pieksettih.

Erähičči, suures talois kui tuassen goštitettih i buat'uškan vaččua rubei bal'beroittamah, hänel kiirehel pidi vähä välie juossa pihäs piäličči uksettomah huussih. Akkalisto issuttih ikkunst'oklas da primietittih buat'uškan huussis juoksendua. Siit kui buat'uška rubie iäreh lähtemäh, sanoo passibot taloinväel hyväs goštitannas da ližiä:

– Voisitteko, hyvä talonväki, hankkia pikkulaan oven!

Sih taloin izändä vastua:

– Nelläkymmen vuotta täs olemmo elännyt. Usta huussis eule ollut, eigä nimidä ole sil aigua varrassettu!

Liägäris

Ukko da akka oldih yhes eletty da sovus. Kai dielot, hyvät dai pahat, oldih kessetty. Mužikka oli hil'l'ani. Piädä vai nyökähytteli, kui emändä dieloloi sellitti. Siit mužikka läžiydyi. Ei onnuako olevahkol, vai liägärih pidi männä. Yhes i mändih. No, liägäri tutkii mužikan kaiken da sanoo:

– Teidän miehenne munuaisissa on vikaa.

Sih emändä vastua:

– Ei niis pidäis olla nimidä vigua.

Liägäri oppii sellittiä:

– Kyllä kaikki merkit ja tutkimustulokset viittaavat, että niissä on selvästi vajaatoimintaa.

Emändä ei usso:

– Sie tyhjiä pagizet! Munazis eule nimidä vigua.

Liägäri duumaičchoo, neče akkani ei onnuako ellennä hänen paginoi, eri kieldä pagizoo. Liägäri piirräldää, mis ”munuaiset” ollah. No, emändä primietti kodvazen bumuagua da siit dogadii:

– Sie munazet selgäh piirrit. Siel on hiirozet! Niis kačo voi ollagi vajuatoimindua. Johai mie sanoin: munazet egläin vie kunnos oldih!

○

Maloi, anna i miul koufie!

Kapin starikka kuoli. Kylän rahvas kerävyttih yödä istumah. Pokoinikkua muisseldih. Emändä keitti koufit yönistujil. Koufin haju kui levii perttih, suures čupus kalmalauval maguaja pokoinikka nostaa piädä da sanoo:

– Hoi, Maloi, anna i miul koufie!

Rahvas põllässytäh da kodiloih kiirehel juossah. Sodamies Pönkä männä huahittaa Martiskazeh da sanoo:

– Se Kapin ukko ei kuollutkaan! Suutilkun nielaisi ja ”koufia” kysyi!

○

Kova starikka

Maimalammin starikka monda kerdua venčal käi. Endini emändä kui kuoli, uuvan i otti. Hänel oli äijä lasta da häi rakkahal primietti, kui nuoret ruattih.

Lopul igiä ukko suadih vie kaččomah, kui nuoret kizattih. Starikka kaččoi silmä tarkkana da muisteli omua nuoruutta. Lopul häi pračkahti itkuh. No, starikas kzyttih, midä häi nenga itköö?

– Ka, itken männyttä nuoruutta da tullutta vanhuutta. Vet olin miegi briha, päjin moneh kohtah. 28 lasta kodih luajin, puolen sadua kyläh suatoin. A sadah en piässyt, kui vanhuus tuli. Sidä mie itken.

○

Hyviä voida – huono ašte

Maran akkani oli hyvä bariššikka. Häi hilloida möi enzmäzeks. No, toizet ihmettelemäh:

– Misbö sie pahlani nenga aigazeh hilloida löyvit?

– A keräin muuroida da turkin hiemuas kypsytin, akkani vastai.

Häi kauppai obadi voida. Enzmäzeks möi voida eläinliägäril, siit kädilöl da lopuškat toi kauppah.

Erähičči eibö eläinliägäri da kädilö osettu. Akkani tuloo kauppah viloin ker abiel mielel. No, dieluo ruvettih tutkimah da syy selvii: voit oli viäräs ašties. Akkani oli ostan aštien vallesmannin Saraheimon huudokaupas, tuhkaveil pessyt da sih voit pannut. Ašte oli valgie, emalis da luja potti.

Ažieda selvitettih voikauppiahal. Häi sanoo:

– Vai ollaa rištikanzat, kui ei käyvä nurkan tuakse! Hyvä ašte pilatah moizel dielol!

○

Renkipoika pääsi isännän kanssa samaan pöytään čupoida syömään. Čupoit kastettiin voisulaan ja renkipoika purskautti ne umpisukkeluksiin. Isäntä katseli moista tuhlausta ja virkkoi:

– Sie et malta talon eloloi säästiä! Čupoit voih kassat kui kyls vassan viedrah!

○

Hienotunteisuutta

Vierasta pidettiin hyvänä, mutta jos hän ei älynnyt pois lähteä, niin löytyi hienotunteiset vihjailut näin: ”Svuattu, hebo kiätty. Täs on hattu da kinda-hat. Ole yödä, a kui huomen roiteh tuučča!”

○

Ylpeä ja itserakas ihminen palautettiin takaisin maan päälle tokaisemalla: ”Vai sie iče! Etgö tiijä, iče tanhuon peräs piä viäräs?”

○

Sie jo ringelivuitin söit

Löttözen Saša oli uitos urakoiččijana, da häi toi vägi tuagieh uittomužikkoi kodih. Erähän kerran gošt’ana oli Johora. Emändä keitti čuajuo da nossaldi ringelivyyhin stolal. Johora algoi katkualla ringelie toine toizen jälgeh da sih vyyhti aleni.

Mänöö aigua da Johora tuassen tuloo kyläh. Emändä keittää čuajun da nossaldaa ringelivyyhin stolal. Pidäähäi vierasta goštittua.

Nygöin dieloh puuttuu Saša. Häi nouzoo da kävelöö stolan luo, ottaa vyyhen da nossaldaa sen järilleh nuaglah da sanoo:

– Sie jo jälgikerral ringelivuitin söit. Juo čuajuo da huuho endizie ringelipaloi hambahis!

Hiilavat paikat

Paša oli sumkankandaja. Häi möi nybliä, oraista, nieglua, bulahkua da konza midä, pruznikkoin aigah dai n'amuo. Nellä n'amuo markal oli Pašan zakona.

Varastoloi häi käi täyvendämäs Jehkiläs, Koivuzen puodis, mis oli aivin starikkoi ilmazie tubakkoi puhkuttamas.

Erähičči oli ylen kova pakkani. Starikat issuttih turkkilois da kuatančois. Uksi avauduu. Kai kaččomah, ken tuloo. A Paša. Kliimoil oli taba oppie reijes da sanuo, miittumua järiedä kangasta jupka on. Saman ruadaa Pašalgi da sanoo:

– Kehno, siul nimidä eule jupkan al. Etgö viluo varua?

Pašan vastavus salbai starikkoin suut:

– Ei ole nimidä al, eigä pie! Hangie kualoin. Kolme täyttä lunda suli da vie nagrehen hauvon, kui himoittanoo!

Iivanan atk

Iivana oli vanhan kanzan tervaskando. Liigua ei paissut vai piänyörilöi kiändeli sidä enemmän. Hos kirjah ei malttan, ga yhen jytyin dielot spruavi. Häi oli suures talois ruadies da joudui myömäh muatalohustuottehie vellaks. Iivanal oli omaluaduni kirjanpido, atk, da se toimi hyvin. Iivana piirdi pitkän viivan, kui möi heiniä, lyhyön kagrua myyves da pyörien kartohkois.

Iivana iče eli pienes mökis, da sen pidi puhtahana jogahizen ihaildu Fedossa-emändä. Pereheh rodih lapsie toine toizen jälgeh, da Iivanan vanhimmat brihačut duumaidih uuden koin plotnikoindua. Sih aigah ruvettih jo laihinoigi sih niškoi andamah. Laihinoih pidi olla Iivanan puumerkki. Brihačut tolkuidih, kui vois dielon tuatoil sellittiä parahiten. Dai luajitah pagina:

– Tuatto, luajimmogo suuremman koin?

- Milbö luajitto? vastua livana.
- Otammo pankis dengua, sanotah brihačut.
- Konzabo dengat pankkih panitto? sanoo Iivana da astuu iäreh.

○

Bohatta poiga

Suojärveläni izändä käi Helsingis omua poigua tervehtimäs. Kodih kui tuloo, nuaburit kerävytäh kuulumizie kyzelemäh. Sih aigah poltettih ylen äijän sanomalehteh kiärittyö kessuo. No, siit starinoidih, ga erähäl aigua kyzytäh:

- Kuibo siun poiga voi? Jogo häi on piässyt jalloilleh?
- Poiga voi hyvin da on ylen bohatta!
- Milbö sie hänen bohattavuuvun mittuat?
- Ga sil mittuan, vet käin hänen huussis da näin, siel sätkäpaberih tagapuoli pyyhitäh. Da täs kačo, peitokkali kiärällin sidä paberie teil tuomiziks: voitto pruaznikkapäivän kerrangi sätkät putin paberih kiärie!

○

Hyvä puhe, mutta kuunnellaanko?

Kouluneuvos Lauri Pelkonen oli Suojärven vävy. Nuorena hän kiersi raittiuspuhujana ja sai yleisön mukaan. Lauri oli innostava puhuja. Yleisö kuunteli häntä mielellään, ja suojärveläiset starikat nyökyttivät päätään hänen iskulauseilleen.

- Harvoin tapaa näin hyvää kuulijakuntaa, tuumi Lauri.

Puhe loppui, silti yleisö ei lähtenyt pois, vaan jäi paikalle ja alkoi jälkikeskustelu. Tämä vain lisäsi Laurin uskoa puheensa vaikutukseen, kunnes Kon'n'oin Peša herätti hänet. Peša näet sanoi:

- Egläi tuln Petroskois päi. Kui olizin tiedänyt, jotta nenga hyvän puhien piet, hos nenänn'okkazes viinaryypyn olizin palkaksi tuonut!

○

Ihmeet

Ennen vanhaan oli monenlaisia ihmeitä. Maalaisukosta kaupungin elämä oli suuri ihme. Hän tarkkaili elämää ja kotiin tultuaan lausui painavat sanansa:

– Se oli kukas kumma! Päivät oldih pihal ruadies, a perttih käydih tarbehel!

Samanlaisiin ajatuksiin tuli Maisun Miitrei. Hän kiersi Helsinkiä ristiin rastiin ja kotiin tultuaan lausui:

– Nedälin Helsingis kävelin, a lehmän tukkuista en nähnyt!

○

Kunnianloukkaus

Kunnianloukkausjutussa haastettiin todistajaksi metsuri. Tuomari kysyi häneltä:

– Voitteko todistaa Kallen sanoneen työnjohtajaa puupääksi?

– En voi, en mie moista sanua kuullut, vastasi metsuri.

– Mitä te sitten kuulitte? kysyi tuomari.

– Mie kuulin, kui Kalle sanoi työnjohtajal: ”Pane šliäppä piäh, tikka tulou!”

○

Salakieltä

Bunukka kazvoi da algoi tyttözien kera kävellä. Died’o tuli vastah, kaččoi mustapiädä da pani kolme sormie yhteh, kyzyi:

– Ongo nengoni?

– Ei ole, vastai bunukka.

– Heitä iäre, kui ei olle nengoni! sanoi died’o da astui pois.

– Mitäs salakieltä te puhuitte? kyzyi mustapiä.

– Ukki kysyi, oletko sinä ortodoksi näyttämällä ristinmerkkiin tarvittavia sormia, vastai bunukka.

○

Kalakauppias

Pitkänrannan torilla kauppasi kaloja torikauppias. Hän oli nöyrä ja palvelultis. Teki parhaansa asiakkaiden miellyttämiseksi. Tehtaan rouvat kävivät ostoksilla, mutta kalakauppa ei käynyt, sillä rouvien mielestä kalat haisivat. Kauppias pani koko maineensa peliin ja todisti:

– Kuulgua, hyvät rouvat, kalat ei haižu, mie iče haižun!

○

Nuorennuskone

Karjalaisisäntä meni OTK:n pääkonttoriin ja seurasi silmä tarkkana paterosterhissin toimintaa. Siinä meni laatikko ylös ja toinen tuli alas. Erikoista ihmetystä herätti se, kun vanha nainen meni hissiin ja nuori neito tuli ulos.

– Tua on nuorennuskoneh, tuah pidäy miun akka suaha!

○

Hautajaiset

Eräässä perheessä elettiin onnellisessa avioliitossa. Vaimo kuoli, ja häntä kannettiin ruuhessa kärryihin. Ruuhi osui portin pieleen, ja valekuollut vainaja heräsi henkiin. Onnellinen avioliitto jatkui, kunnes vaimo taas kuoli. Hänet pantiin taas ruuheen ja kannettiin pois. Isäntä seisoj rappusilla ja antoi kantajille ohjeita:

– Siit veräjän kohas kandakkua tarkkazeh, jotta ruuhi ei lekahuta pačasta!

○

Lapset halkesivat

Paikkakunnan kättilö joutui säännöllisesti vierailemaan pienessä mökissä, missä talvella oli hyvin kylmä. Vastasyntyneet jouduttiin nostamaan uunille, ja taloon syntyi tyttö tytön jälkeen. Isäntä katseli kättilön toimia ja uunille nostamista. Kun kättilö viidennen kerran vieraili talossa ja yritti nostaa lasta uunille, niin asiaan puuttui isäntä sanoen:

– Sie kai lapset tuorehena päčil nossat, ne halletah. Tädä et nossa!

Näin saatiin poika taloon.

○